

Politieke Markt

Vergadering van 8 februari 2022
Programma - Duurzaamheid

Wijziging beleid inzameling oud papier en karton m.b.v. vrijwilligers en achterlader in Steenwijkerland - besluitvormen

Auteur

Theo Bouius

Overlegd met

Rob Tax

Portefeuillehouder

T. Bijl

Samenvatting

ROVA heeft besloten om in haar gehele verzorgingsgebied per 1 januari 2022 te stoppen met de huis-aan-huis inzameling van oud papier en karton (hierna: OPK), met achterladers met behulp van vrijwilligers. Oorzaak van dit besluit is aansprakelijkheid van de afvalverwerker jegens de vrijwilligers. Dit in navolging van een markttrend waarbij professionele inzamelaars stoppen met de inzet van vrijwilligers bij deze inzamelmethode. Dit besluit heeft directe gevolgen voor tien verenigingen/scholen in Steenwijkerland. Dit betekent dat wij als gemeente de papierinzameling anders moeten organiseren. We stellen voor om over te gaan tot een eenduidige inzameling. Vooreerst worden vanaf 1 januari 2022 professionele beladers ingezet. In deze nota wordt voorgesteld om de inzameling middels achterladers te vervangen voor de blauwe minicontainer. De inzamelvergoeding voor de betreffende verenigingen/scholen blijft tot het einde van de contractperiode gehandhaafd, uiterlijk tot 1 januari 2025 of zoveel eerder.

Beschrijving

Inleiding

In de afgelopen jaren is de inzameling van OPK diverse malen onderwerp van gesprek geweest. In de Politieke Markt van 17 november 2020 bent u geïnformeerd omtrent het noodgedwongen stoppen van de OPK-werkzaamheden door OPA per januari 2021. Reden hiervoor was het besluit van de oud papier inzamelaar te stoppen met de inzet van vrijwilligers, om reden van aansprakelijkheid. Vanaf januari 2021 wordt de inzameling OPK in Steenwijk (voorheen OPA) uitgevoerd door ROVA (SUEZ) met eigen personeel, middels de inzet van een zogenaamde achterlader.

De markttrend van de afgelopen jaren is dat steeds meer professionele OPK-inzamelaars haar activiteiten met behulp van de inzet van vrijwilligers beëindigen. Andere marktpartijen voor papierinzameling blijken geen alternatief te zijn doordat zij hetzelfde beleid hanteren, of door capaciteitsproblematiek. De gemeente Steenwijkerland betreurt deze ontwikkeling, omdat het betekent dat er een einde komt aan de jarenlange en sterk gewaardeerde inzet van vrijwilligers. Het besluit om te stoppen met de inzameling met achterladers met behulp van vrijwilligers, heeft directe gevolgen voor onderstaande tien inzamelende verenigingen/scholen:

- Looft den Heer Belt-Schutsloot
- VV Blankenham
- Jeugdwerk Blokzijl
- OBS De Rolpaal Blokzijl
- OBS De Noorderschool Giethoorn
- OBS Zuiderbasisschool Giethoorn

- P.C.B.S. Eben-Haëzer Ossenzijl
- Chr. Muziekver. Soli Deo Gloria Sint-Jansklooster
- Samenlevingsschool De Lisdodde Wanneperveen
- Fanfare De Wieden Wanneperveen

In deze nota worden de mogelijkheden benoemd en een advies gegeven om te komen tot een definitieve inzamelwijze.

Voorstel

Doel is het antwoord bieden op het besluit van de ROVA om te stoppen met het inzetten van vrijwilligers op de achterlader om oud papier op te halen. Daarbij wordt een oplossing gevonden voor het veiligheids-issue rondom de huidige manier van inzameling.

Argumenten

Er zijn een drietal mogelijke oplossingen voor het feit dat de ROVA stopt met het werken met vrijwilligers:

1. Achterlader met professionele beladers
2. Blauwe minicontainer
3. Zeecontainer (brengcontainer)

In onderstaand overzicht worden de voor- en nadelen genoemd.

Inzamelmethode	Voordelen	Nadelen
Achterlader met professionele beladers ROVA	• Ongewijzigde service richting de inwoners • Geen investering in inzamelmiddelen nodig • Makkelijk in te voeren	• Structureel hoge inzamelkosten • Geen maximaal milieurendement • Inzameling bedrijfspapier niet uit te sluiten
Blauwe minicontainer	• Hoog milieurendement • Beste service voor inwoners • Kans op inzameling bedrijfsafval klein	• Eenmalige investering inzamelmiddelen • Extra minicontainer per huishouden
Zeecontainer	• Vrijwilligers blijven inspanning leveren • Behoud inkomsten verenigingen • Laagste inzamelkosten	• Lagere service richting inwoners • Minder draagvlak door lagere service • Lager milieurendement • Inzameling van bedrijfsafval niet uit te sluiten

Allereerst heeft de inzet van de achterlader met professionele beladers niet de voorkeur wegens met name de structurele hoge kosten van de inzameling. Deze kosten zijn meer dan twee maal zo hoog dan de goedkoopste variant, de zeecontainer.

Inzameling alleen middels gebruik van zeecontainers is de minst preferente optie. Hoewel dit de goedkoopste variant is en de voorkeur van de inzamelende scholen en verenigingen is, komen we hiermee niet tegemoet aan de overwegende behoefte bij inwoners dat OPK opgehaald wordt. Daarbij heeft de gemeente bij wet een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen. Deze inzamelplicht geldt niet voor bedrijfsafvalstoffen. Bij losse inzameling met dozen en zeecontainers is de aanlevering van bedrijfspapier niet uit te sluiten. In strikte zin wordt hiermee de vrije markt voor bedrijfsafvalinzameling verstoord. Ten slotte is het milieurendement in deze optie het laagst.

De blauwe minicontainer i.c.m. ondergrondse papiercontainers bij hoofdbouwlocaties heeft de voorkeur in vergelijking met de professionele belader en de zeecontainer. Allereerst blijkt uit het "Oud papier en karton onderzoek Steenwijkerland" dat 77% van de respondenten (3.617) de voorkeur geeft aan een haalvoorziening. Dit onderzoek is uitgevoerd door het onderzoeksbureau Integron in juli 2017 in opdracht van de Gemeente Steenwijkerland t.b.v. de oud papier inzameling.

Ten tweede blijkt uit sorteeroproeven in ROVA-gebied dat gemeenten met een blauwe minicontainer slechts zo'n 3,8% bruikbaar OPK in het restafval hebben. Bij gemeenten zonder een huis-aan-huis papiercontainer is dat 5,7%. Dit verschil is ook zichtbaar als de vergelijking wordt gemaakt tussen Vollenhove (inzameling met blauwe minicontainer) en andere kernen in Steenwijkerland. Door de gestegen verbrandingsbelasting op restafval is optimale scheiding bij de bron ook financiële winst. Ten derde krijgen inwoners door de minicontainer de hoogste service geleverd. Het OPK wordt bij regen namelijk niet meer nat en zal bij wind niet meer weg waaien. Uit het tevredenheidsonderzoek blijkt tevens dat de inwoners van Vollenhove, waar een blauwe minicontainer staat, behoren tot de categorie 'meest tevreden'.

Om de inzamelende scholen en verenigingen alsnog een neveninkomst te laten genereren vanuit het OPK, is het voorstel om de combinatie mogelijk maken tussen de ophaalvoorziening middels de blauwe minicontainer en de brengvoorziening de zeecontainer. Dit geldt uitsluitend voor de huidige inzamelende scholen en verenigingen. Deze zullen hiervoor een vergunning moeten aanvragen waarbij zorgvuldige afspraken worden gemaakt over een veilig en afgesloten zeecontainer, aanwezigheid vrijwilligers bij openingstijden etc.

Uit de bijeenkomsten met de inzamelende scholen en verenigingen, wordt duidelijk dat de meerderheid (acht van de tien) de voorkeur geeft aan een brengvoorziening, de zeecontainer. Motivatie hierbij is de financiële opbrengst. De inzamelaars in Blankenham en Ossenzijl geven de voorkeur aan de blauwe minicontainer. Om de combinatie tussen de blauwe minicontainer en de zeecontainer aan te bieden, worden de scholen en verenigingen hierin tegemoet te komen.

Kanttekeningen en risico's

Kanttekening betreft de contractuele afspraken tussen de gemeente en de inzamelende scholen en verenigingen. Contractueel hebben de verenigingen en scholen een overeenkomst met de gemeente waarin is opgenomen een inzamelvergoeding van €34,- per ton tot uiterlijk 1 januari 2025, of zoveel eerder conform de contractperiode.

Waar in de nieuwe situatie geen sprake meer is van vrijwilligersactiviteiten, is het voorstel om de contractuele verplichting na te komen, waarbij de hoogte van de vergoeding wordt vastgesteld op basis van de ingezamelde tonnage over het jaar 2020. Dit geeft de verenigingen/scholen de gelegenheid om andere inkomstenbronnen aan te boren en op te bouwen, met als gevolg zich daarmee minder afhankelijk van deze bron van inkomsten te maken.

Duurzaamheid en social return

Zoals reeds vermeld, blijkt uit sorteeroproeven in ROVA-gebied dat gemeenten met een blauwe minicontainer slechts zo'n 3,8% bruikbaar OPK in het restafval hebben. Bij gemeenten zonder een huis-aan-huis papiercontainer is dat 5,7%. Dit verschil is ook zichtbaar als de vergelijking wordt gemaakt tussen Vollenhove (inzameling met blauwe minicontainer) en andere kernen in Steenwijkerland.

Financiële toelichting

De blauwe minicontainer

De financiële consequenties voor voorgestelde invoering blauwe minicontainer zijn als volgt:

		2022	2023	2024	2025
Begroting	Afval begrote uitgaven	€	€	€	€
Afval		336.000	336.000	336.000	336.000
Verwachte kosten					
Afval					
	Jaarlijkse inzamelkosten	€	€	€	€
		180.000	241.000	241.000	241.000

	ondergrondse containers		€ 27.500	€ 27.500	€ 27.500
	Extra kosten ROVA inzameling eigen personeel	€ 60.000			
	Huur- en haalkosten zeecontainers	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
	Extra kosten voormalig OPA gebied	€ 30.000			
<i>Éénmalige investeringen</i>					
	Uitzetkosten blauwe minicontainers 10 verenigingen/ scholen		€ 56.000		
	Plaatsingskosten 3 ondergrondse containers		€ 10.000		
	Uitzetkosten blauwe minicontainers voormalig OPA-gebied	€ 19.000			
	Plaatsingskosten 15 ondergrondse containers OPA-gebied	€ 45.500			
Totaal verwachte kosten		€ 379.500	€ 379.500	€ 313.500	€ 313.500
Verschil afval begrote kosten - verwachte kosten		€ - 43.500	€ - 43.500	€ 22.500	€ 22.500

Zoals uit bovenstaande blijkt, is binnen de afvalbegroting € 336.000 voor kosten OPK meegenomen. Ten aanzien van de begroting 2022 en 2023, op het onderdeel afval, kan worden geconcludeerd dat er een negatief saldo ontstaat van € 43.500. Vanaf 2024 ontstaat er een voordeel van € 22.500. De negatieve gevolgen van de jaarcijfers 2022 en 2023 zullen worden verrekend met de voorziening afval. De structurele voordelen vanaf 2024 zullen eveneens met deze voorziening worden verrekend.

Zeecontainer

De jaarlijkse kosten van acht inzamelpunten zijn als volgt opgebouwd:

Zeecontainer kosten per jaar	
Huur 2 zeecontainers	€ 2.000
Logistieke kosten per inzamelpunt	€ 3.500
Totaal per jaar per inzamelpunt	€ 5.500
Totaal kosten per jaar	€ 44.000

Uit gegevens van de ROVA is gebleken dat gemiddeld per inzamellocatie twee zeecontainers benodigd zijn. Van de huidige tien inzamelende verenigingen en scholen die gedwongen zijn om te stoppen met de inzameling van OPK, als gevolg van het besluit van ROVA, geven de inzamelaars in Blankenham en Ossenzijl geven op voorhand aan dat zij haar vrijwilligersactiviteit staken m.b.t. de inzameling van OPK.

De totale kosten zijn op basis van de overige acht inzamelende verenigingen en scholen.

	2022	2023	2024	2025
Verschil afval begrote kosten - verwachte begrote kosten incl. zeecontainer	€ - 87.500	€ - 87.500	€ - 21.500	€ - 21.500

De negatieve gevolgen van de jaarcijfers 2022 t/m 2025 zullen worden verrekend met de voorziening afval.

Inzamelvergoeding scholen en verenigingen

		2022	2023	2024	2025
Begroting algemene middelen	Algemene middelen begrote uitgaven	€ 83.000	€ 83.000	€ 83.000	€ 83.000
<i>Algemene middelen</i>					
	Contractuele verplichtingen 10 verenigingen	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	
	Inzamel vergoeding verenigingen met zeecontainer bestaand	€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000	€ 46.000
	Inzamel vergoeding verenigingen met zeecontainer nieuw				n.n.b.*
Totaal vergoeding verenigingen		€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 46.000
Verschil begrote kosten - verwachte kosten		€ 13.000	€ 13.000	€ 13.000	€ 37.000

Zoals uit bovenstaande blijkt, is binnen de algemene middelen € 83.000 aan inzamelvergoedingen vrijwilligers meegenomen. Door het stoppen van OPA en de Zwem- & Poloclub Steenwijk '34 ontstaat er een jaarlijks voordeel van € 13.000, wat kan oplopen tot € 37.000 in 2025. Dit bedrag zal bij de perspectiefnota 2023-2026 worden verwerkt.

* Door de nieuwe combinatie van blauwe minicontainer en de zeecontainer, is het op voorhand niet in te schatten hoe hoog deze vergoeding zal zijn. De Scholen en Verenigingen krijgen de keuze: het is niet en en. Of ze krijgen de contractvergoeding, of ze krijgen de opbrengst van de zeecontainers. Die gesprekken om tot keuzes te komen worden nog gevoerd. De uitwerking van de inzamelvergoeding van de zeecontainers volgt. De scholen en verenigingen krijgen €34,- per ton ingezameld OPK vergoed.

Uitvoering en planning

Per 1 januari 2022 stopt ROVA met de inzameling van OPK middels de achterlader met vrijwilligers. Vanaf deze datum verloopt de inzameling middels de achterlader met professionele beladers. Dit voorstel beoogd om de blauwe minicontainer en de zeecontainer uiterlijk medio 2022 in te voeren. Vanaf de invoering van de blauwe minicontainer en de zeecontainer stopt de inzameling middels de achterlader met professionele beladers van ROVA.

In de gebieden Kallenkote, Oldemarkt, Scheerwolde, Steenwijkerwold, Tuk en Willemsoord verloopt de huidige inzameling middels de brengvoorziening zeecontainer. Dit wijzigt vooralsnog niet. Om uiteindelijk de situatie te realiseren eenduidige service richting inwoners, is het wenselijk om ook hier de combinatie met de blauwe minicontainer in te voeren.

Middels de invoering van de blauwe minicontainer i.c.m. de zeecontainer wordt een eerste stap gezet naar een eenduidig beleid voor het OPK. Aan de partijen die nu nog actief inzamelen middels het huis-aan-huis ophalen, wordt in de tussentijd de gelegenheid geboden een vergunning aan te vragen voor het plaatsen van een zeecontainer. Eind 2022 moet ook deze huis-aan-huis ophaalmethode beëindigd zijn.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

Invoering blauwe minicontainer in Steenwijkerland in de gebieden waar de inzameling van oud papier en karton nu nog plaats vindt met vrijwilligers, middels een zogenaamde achterlader.

De financiële gevolgen hiervan te verwerken in de PPN 2023-2026